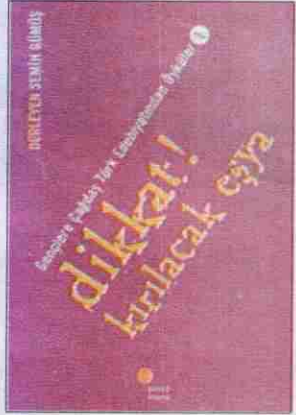

KONUK SİHİRLİ DEĞNEK - Mavisel Yener

Gençlere Çağdaş Türk Edebiyatından Öyküler-1 Dikkat! Kırılacak Eşya/ Derleyen: Semih Gümüş/ Günışığı Kitaplığı/ 160 sayfa/ 2007

Türkiye'deki birikimli eleştirmenlerin çocuk yazınıyla ilgilenen zamanlarının olmamasına hep üzülürdüm. Semih Gümüş'ün, Günışığı Kitaplığı'ndan çıkan Gençlere Çağdaş Türk Edebiyatından Öyküler-1 isimli seçkiyi derlediğini görünce,

doğrusu sevindim. Yıllarca yetişkin edebiyatına emek vermiş Gümüş'ün, gençler ve çocuklar için neler seçtiğine gelmeden önce, kitabın biçimsel özelliğine değinmeli ve yayına hazırlayan Müren Beykan ile ekibini kutlamalıyım. Yaptığın biçimi, içeriği kadar düşündürücü ve destek aldığı birikimin ipuçlarını veriyor. Semih Gümüş'ün sunuş yazısındaki bir cümleye katılmıyorum; ona yazımın sonunda değineceğim.

Genç okur, onca öykü içinden niçin Tomris Uyar'ın öyküsünün adının alt başlık olarak seçildiğini sorgularken, bu seçkinin bildirisini de fark edecektir kuşkusuz. Metinlerin okura sunulduğunda ezberimizi bozuyor kitap. Genelde yazarların yaş sırasına göre sıralama yapılmasına alışığızdır; oysa bu seçkide okurların yaş öbeklerine göre bir sıra izlenmiş. İlk öyküler daha erken yaşların alımlaması için daha uygun bulunurken; ilerleyen sayfalarda, biraz daha zor okumalardan hoşlanan gençlere yönelik öykülere yer verilmiş.

Kitapta öyküleri yer alan öykücülerin tüm yapıtlarında incelikle bir değerlendirmeye gidilmiş, "rastlantısal" olmayan bir yöntemle özellikle "genç okuru anlayan öykü"ler seçilmiş.

Çağdaş Türk Öykücülüğünün son dönemini yansıtan seçkide, yirmi öykücüden yirmi öykü okuyoruz. Bu dizinin yakında yayımlanacak ikinci kitabında ise, genç okur bugünü hazırlayan ustalardan öykülerle buluşacak. Seçki aynı zamanda, öykücülüğümüzün birikiminin gençlere yer arada aktarılması açısından da önemli. Liselerde çağdaş edebiyat diye bir ders varsa, öykü dersleri için bulunmaz bir kaynak elimizdeki, öğretmenlerin dikkatini çekeceğini umuyorum.

Seçkideki ilk öykü Kadri Öztopçu'dan. Deneyimli bir yazar olmasına karşın ilk öykü kitabını 2006'da çıkaran yazarın Kırçıl isimli öyküsü, genç okuru sarıp sarmalayacak gibi. İkinci öykü, Nedim Gürsel'den. Toplu öykülerin yer aldığı Cicipapa isimli kitabıyla aynı adı taşıyan öyküsüyle konuk olmuş seçkiye. Yazar, büyükanne ile torunu arasındaki görünmeyen duygu ipliklerinden dokunmuş olmalı bu öyküye. Torunun "şimdiki" yalnızlığı, okurun belleğinden kolayca uçup gidecek gibi değil. Necati Güngör'ün, Türkü Getiren Kuşlar'ı, Muzaffer Buyrukçu'nun bir yazısında söylediklerinin kanıtı gibi: "Necati Güngör, yoksul ve orta sınıf insanların ya-

şamlarını didikler, o yaşamların ince, uzun, dar, loş, karanlık ve aydınlık bütün yollarında dolaşır. Saptadığı duyarlık merkezlerindeki nabız atışlarını, duygular yoğunlaştırılan devinimleri, gördüklerini, gözlemlediklerini, tanıklıklarını, içtiktiklerini, 'İşte onlar böyle yaşıyor, böyle yaşadı' dercesine sunar okura. Bunu da çok işlenmiş, üzerinde çok çalışılmış Türkçenin göz kamaştırıcı ısıltılar üreten bir elmasa dönüştüğü bir dille yapar..."

Kitabın dördüncü öyküsü Leyla Ruhan Okyay'ın, bir Mardin güzellemesi. Mardin'in "san"ı sı dökülmüş incecik sızılardan arasından; duymak isteyene bin oyun sunan Şeymuz isimli öyküye, Necati Tosuner'in "Bir Soru" su izliyor. Tosuner'in Sisli ve Sonrası'ndan alınan öykü, yazarın çocuk yazınına tanıdık yüzünü de gülümsetiyor. Günışığı Kitaplığı'nın, deneyimli yazar Tosuner'in başka yapıtlarını da çocuklarla buluştururken hazırladığı muştusunu verelim.

Sadık Aslankara'nın Yunus Nadi 2002 Öykü Ödülü alan "Uykusu Sakız" da okuruyla buluşturduğu "Tiyatrolar Aynalar" isimli öyküsü seçkide okuru merhabalıyor. "Ne adamdı daym..." tümcesiyile başlayarak genç okura göz kırpan bu öykü, öykü üzerine düşünmek isteyenler için değerli bir maden. Hemen ardından bir başka "maden" öyküye geliyor sıra: Nihat. Hasan Ali Toptaş'ın bu öyküsünü Notos Öykü'nün Şubat-Mart 2007 sayısında okuduğumda da aynı duyguya kapılmışım: Kısa öykü örneklerinin sunulacağı bütün çalışmalarında bu masal/ öykü üzerinde durulmalı. Genç okurun kolayca okuyabileceği, ilgi çekici, düş gücünü harekete geçiren, gelecek yüzyılın genç okurlarıyla da buluşacağından kuşku duymadığım bir öykü. Toptaş anlatımının tadı damağımızdayken Selim İleri'nin "Annemin Sardunyaları" isimli öyküsü karşılıyor bizi. "Kolay okunurluk"u yazı yaşamı boyunca derf etmeyen İleri'nin bu öyküsü, pek çok genç okuru, oylumlu okumalara davet edecek. Hoş Geldiniz Çocuklar, Feyza Hepçilingirler'in Sabah Yolcuları isimli kitabında yayımlanmış bir öyküsü. Gençler için hazırlanmış bu seçkiye çok yakışan bir sıcaklığı var. Gönül istiyor ki, Hepçilingirler'in kalemi çocuk ve gençlik yazını alanında daha çok üretsin.

Tanaba Tanaba Entübuba, ilk kitabından bu yana yazdıklarını ilgiyle okuduğum İzmirli yazar Ahmet Bük'e'nin öyküsü. Genç okurlar onunla bugüne değin buluşamadıysa bile bundan sonrasında yapıtlarının peşine düşeceklerdir diye umuyorum. Mehmet Zaman Saçlıoğlu, son yapıtlarındaki öykü anlayışından farklı olan Dörtüyl öyküsüyle yer almış seçkide. Beş Ada ve Eşikli Öyküler'i zevkle okuyan biri olarak, hoş bir karşılaşmayı; umuyorum gençler de zevkle okuyacak. Behçet Çelik'in Soğuk Bir Ateş'i, de bir başka hoş karşılaşma; çağdaş Türk yazınına getirdiği solğu duyanların çoğalması, genç okurunun çoğalması sevindirici.

Kitaba adını veren Dikkat! Kırılacak Eşya, "eskimeyen" öykücü Tomris Uyar'ın, öykü anlayışını bütününü yansıtan bir öyküsü. Bu öykü genç okura iyi bir yapının lezzetini tattırırken, kişinin kendini "önemsemesi"nden kaynaklanan değişimi konusunda sorular sorulacak. Gençlik için hazırlanmış bir seçkide bu öykünün yer al-

masını çok anlamlı bulduğumu söylemeliyim.

Seçkide yer alan öykülerden biri de Tahta Bavul. Murat Yalçın bu kısa öyküde, "öyküsü uzun" bir tahtabavulun peşine düşürüyor okuru. Banış Bıçakçı'nın Dört Numaranın Yaptığı En İyi Şey isimli öyküsü "Baharda Yine Geliriz" adlı kitabından alınmış.

Yaprak ve Tüy Zamanı, Sema Kaygusuz'un Doyma Noktası adlı öykü kitabından. Genç okur bu öyküye, Doyma Noktası'ndaki diğer öykülerle geçiş sağladığı doyma/ acıkma temasıyla ilişkilendirilebilir, daha da iyi alımlayabilecektir kanısındayım. Onun öykülerini her zaman bir arada okumayı yeğlediğimdendir belki de bu görüşüm. Cemil Kavukçu, Dört Duvar Beş Pencere'deki öykülerinden biriyle seçkide yer alıyor, öykünün adı: Sessizlik. Sessizlik, birkaç ayrı tuvale çizilmiş; sonrasında bir araya getirilmiş bir tablo gibi. Yazının gücünü yansıtan, Kavukçu öyküsünün ipuçlarını veren bir öykü.

Kuyu, Mehmet Günsür'ün öyküsünün soluşunu taşıyor seçkiye. Gençlerin Faruk Duman'dan okuyacakları "Elma", ezberlerini bozar mı bilinmez; ne ki sanat ezber bozmaktır ilkin. Karın Karakaşlı, seçkideki öyküsü "Ses'in Ötesi" nde günümüz çocuk ve gencinin ilgisini çekecek bir kurgu ve dil kullanmış. Çocuklar için kalemini daha çok oynatsa, diyebileceğim bir yazar.

Gördüğümüz gibi, dil, anlayış, anlatım, kaynak gibi değişkenleri birbirinden farklı olan yazarların bir araya getirildiği bir seçki bu. Semih Gümüş sunuş yazısında diyor ki; "Bir yazarı değerli kılan asıl özellik, kendinden başka bütün yazarlardan ayrı biçimde görüp anlatmaktır insanı. Bütün bir edebiyatın zenginliğiyse, birbirine benzeyen yazarların çokluğuyla değil, apayrı anlayışların bir arada bulunmasıyla ölçülür."(s. 8) Günışığı Kitaplığı'nın Türk gençlik yazınına kazandırdığı bu seçki öykücülüğümüzün varsıllığını sergileyen bir toplama.

Seçkide çok önemli bir ayrıntı atlanmamış. Okurun 'ana kaynağa' ulaşması için, alıntı yapılan kitaplar belirtilmiş ve yazarların yaşamöyküleri kitabın sonuna eklenmiş. Sanatta tikanıklığı gidermenin en akılcı yöntemi, bireyi küçük yaşlarda, anlayabileceği sanat yapıtlarıyla karşılaştırmaktır. Bugün yetişkin yazınında nitelikli okur sayısı konusunda sıkıntılarımız varsa, çocuk yazınının göz ardı edilmesinden kaynaklandığını bilmeliyiz.

Semih Gümüş'ün sunuş yazısında belirtilen "Çocukların ve gençlerin doğrudan kendileri için yazılmış öyküler yerine bu öyküleri okumaları, onları nitelikli edebiyata yaklaştıracak kısa bir yol da sayılır." (s. 9) görüşüne katılmıyorum. Çocuk ve genç doğrudan kendisi için yazılmış nitelikli yapıtlarla buluşmak "yerine" bu öykülerle buluşursa; bu okumalar ona pek az şey söyleyecektir. Çocuk ve genç için yazılmış iyi yapıtların yetişkinler tarafından da keyifle okunabildiği göz önüne alınırsa, çocuk ve gençlere öncelikle "doğrudan kendileri" için yazılmış "nitelikli" öyküleri öneririm. Nitelikli edebiyata "kısaca yoldan" ulaşalım derken okurun çocuk ve gençlik yazınının yapıtlarını atlaması, önerdiğimiz bir yöntem değildir.

Genç okur, yaş düzeyine uygun iyi okumalar yaptıktan sonra, Semih Gümüş'ün hazırladığı bu seçkiden daha da büyük keyif alacak, yepyeni okumalara yelken açacaktır.

"Dikkat! Kırılacak Eşya", öykünün kozmik tenine dokunmak isteyen genç okurlarını bekliyor. *